

הלכות שבת סימן שי שיא

מקני מה שהגיה אצלו הותר בשבת (ב"י בשם הש"ת הרשב"א): ט' תכה שישי כה דבר המותר לטלטל וקצוות, אם הקצוות אינם עקר, מותר לטלטלה כמו שהיא על-פי התנאים שנתבאר במחמה:

שיא דיגני מת בשבת ושאר טלטול מן הצד, וכו' ט' סעיפים:

א' **אמת שמטל במקום שגורא עליו מפני הדלקה, אם יש (א) פכר או תינוק מטלטלו (ב) על ידיהם, ואם אין לו כפר או תינוק, - אם יש לו שתי מטות מטלטלו על-ידי שיהפכונו (ג) ממשו למשה דהוי טלטול (ג) מן הצד, ונאם אין לו לא זה ולא זה מטלטלו טלטול גמור; * וכל זה (ד) באותו רשות. (ה) המטל בחמה, מטלטלו מחמה לצל באותו רשות על-ידי כפר או תינוק. ואם אין לו כפר או תינוק * לא יטלטלנו כלל, אפלו להפכו ממשו למשה, ידטלטול מן הצד (ו) (ז) שמה טלטול (ז) וצ"ל לקמן בסימן זה סעיף ו' מאי תקנתה): ב' אמת שהקרום בבית ונמצא מתפנה בין החיים והם מתפנים (ז) וצ"ל סעיף (ח) ד' נמכרין פנק כו'**

באר היטב

מה שנתקן שאין מטלטלין אה המה פי אם ע"י פכר או תינוק שיהיה שם מבע"י אין להם על מה שיקמכו, בארעשק סימן נב וכו"כ בחשיבת דבר שמואל: (ב) מוטטה. וקטר לטלטל אח"כ המטה אפלו מת בה"ש: (ג) באותו. פי' אפלו באותו רשות צריך לחפש אחר המה שצדק, ולא אחי לדיוקי דברשות אחר אסור. ט"ו. ועין מ"א וכו' אהרן: (ז) שמה. ומשמע זה אסור לדחף ע"י קנה דבר שהוא מקצה, ט"ו. וצ"ל סימן טח בס"ל ד' מש"ש:

משנה ברורה

שבת, אלא כל זמן שהאסור מונח עליו אסור בטלטולו, על-כפין מותר להניח עליו דבר של התר החשוב יותר, ומטלטל הכל ביחד אם אי-אפשר לו לנער האסור משם:

א' **(א) כפר או תינוק, והוא הדין (ב) שאר חפץ שמתר לטלטל. והשמע שהצרכי לכל זה ולא התירו לטלטלו להדגא, כמו שמסכים לבסוף, (ג) משום דכל מה שאפשר למעבד בקצת התר, טפי צריך: (ב) על ידיהם. והינו (ג) שמניח עליו (ד) או אצלו ומטלטלו עמו, ולא מנכר כל-כפ טלטול המקצה אף שגם המה הוא מקצה, מפני שמטלטל שניהם כאחד. ולא התירו על-ידי צעה זו דכפר או תינוק אלא למת בלבד מפני בזיון המה, אכל לא בשאר דבר מקצה כאבן וכיוצא בזה, וקמו שכתוב לקמן בסעיף ה: (א) מן הצד. ואף-על-גב דטלטול מן הצד גס-כפ שמה טלטול כשמטלטלו לצד דבר המקצה, כמו שכתוב סעיף ה, מכל מקום ברלקה התירו (ז) משום דאדם כהול על מהו, ואי לא שרית לה אהי לכבויה. ולענין טלטול המטה אחר ששלק המה ממנה, תלוי בזה: אם היה חי בין השמשות, לכלי עלמא מותר לטלטל אתר-כ המטה, דלא נעשית בסיס למח פיון דלא אתקצאי בין השמשות, אף אם מת בערב-שבת, ה"א"ש אסור והמאור מתיר. ואם היה וצתו מתחלה שיהיה מנח המה עליה כל השבת ואחר-כך סלקוה משנה, לכלי עלמא נעשית המטה בסיס ואסור לטלטלה [תו"ש]:**

ד' **באותו רשות. משמע מזה (ה) דלרשות אחר אסור להוציא בכל פני, (ו) אכל הרבה אחרונים הספינו דאפלו לרשות אחרת שלא ערבב עם זה או לכרמלית שרי להוציא מפני בזיון המה, ולענין אם צריך לזה כפר ותינוק, פליג בשתי דעות המבאר בסעיף ב. (ו) ויש מאחרונים שכתבו דגם דעת המחבר הוא בן, ומה שכתב 'באותו רשות' רצה לומר, דמה שכתבו מלקא דפסיקא דצריך לכתחלה כפר או תינוק הוא דוקא באותו רשות, אכל כשמוציאו לרשות אחר נכונן שהדלקה הוא ככל החצר והכרח להוציאו משם) אז לאי מלקא דפסיקא הוא, דיש אומרים דאדרבה, דטוב להוציאו בלא כפר ותינוק כדי למעט באסור הוצאה, וכמבאר בסעיף ב: (ה) המטל בחמה. מרי שענין לא הסרית אלא שחושש פן יסריח, ולכן החמיר המחבר דדוקא באותו רשות מותר להוציא, ואזיל לטעמה בריש סעיף ב, (ח) אכל לדעת רמ"א בהג"ה שם דהביא דעת רש"י וטור, גם במטל בחמה שהוא קרוב לבסרית, נמי שרי להוציא לרשות אחר, וכן פסק הב"ח לכתחלה [תו"ש**

שער הציון

- (א) כל הפוסקים: (ב) בית-יוסף: (ג) אחרונים: (ד) גמרא: (ה) עין בבאור הלכה: (ו) עין בבאור הלכה: (ז) המה הלבוש, וכן כתב במאמר-מרכזי: (ח) בגמרא ותוספת-שבת וכן כתב המאמר-מרכזי. עין שם, דלא כדמשמע קצת מהפגן-אברהם בסעיף-קטן ד דאפלו היש-אומרים דבסמך שהביא הרמ"א גס-כפ מודים בזה דאסור, עין שם שהאר"י בזה:

ס הנהגות פנק ס
 קשם הכ"ס מהא
 לשבת מ"ו (אם שטר
 לכסות פרות או לבנים
 ספני הדלי או לתן
 קלי טמא תולד עין
 לקמן סימן שלה
 (זחב"א)
 א שפח מ"ג ב שם
 ודכו ויחדה בן לקיש
 ג נראה מדברי רש"י
 שם ומדברי רמב"ם
 קפנק ס ונר"ן
 והרא"ש ד שם ה שם
 ודכו ו ו תוספות
 (נד"ף הרא"ש וצ"ל
 לקמן סעיף (ח) ד' נמכרין פנק כו'

ונצעה בה"ש פסיק לכתראסור אז לא מקני מה ששינת בשבת דכרה-התר
 ג"כ עליו, אכל אם בשבת הנה עליו דכרה-אסור, הואיל ובה"ש לא
 אתקצאי תו לא מקצה לחצי שבת, וק"ל אין מקצה לחצי שבת, אלא
 שכו"ש שהאסור עליו אסור בטלטול, ע"כ מפר להגיה דברים של הטר
 חשובים מן האסור ומטלטלם, כנ"ל ט"ז:
 (א) על ידיהם. פי' שפניהו אצלו ומטלטלו עמו, עין מ"ש סימן טח סמ"א.

באור הלכה

* וכל זה באורו רשות. עין במשנה ברורה סעיף-קטן ד כמה שפנתה
 'משמע מזה' וכו', כן באר המגן-אברהם את דעת המחבר, וכן משמע
 בבאור הגמ"א שפארש כן דעת המחבר שפוסק בהרמב"ם, שלא הטר מפני כבוד
 הבריות רק לשהחיים מתבזים על-ידי זה, וקמו שכתב בריש סעיף ב, ומה
 שכתבתי במשנה ברורה אכל הנה אחרונים, הם הלבוש והב"ח והש"י
 ונתוספת-שבת והאלהי רבה, וכן הפרי-מנחים באש"ל-אברהם מצדו גס-כפ כפי
 לבסוף. ובקצת מדברי המחבר עצמו בסוף סעיף ב שכתב: והוא הדין אם הוא
 בבזיון אחר כגון שהיה בספינה וכו' וכן כל ביצא בזה, מוכח להדגא דהוא
 הדין לענין שרפת המה, ולא גרע מזה [ומה שדחה המגן-אברהם דשם הוא
 כיון גדול הוא דחוק למאד, דנפסוף הוא, וכמו שכתב התוספת-שבת], וצ"ל
 או מכהוין לומר באחר מש"י אלה: או דהרמב"ם בעצמו יורה לענין דלקה
 כמה דמטר להוציא לרשות אחרת, וקמו שכתב התוספת-שבת והפרי-מנחים,
 ומה שכתב המחבר 'באותו רשות' הוא כמו שכתבתי במשנה ברורה, או
 דהמחבר בעצמו סדר מזה לבסוף והחזיק בסעיף ב את שיטת רש"י לדגא, וכמו
 שכתב הגמ"א בהדגא בבאור, דמה שכתב בסוף סעיף ב: והוא הדין אם הוא
 בבזיון וכו', הוא לפרוש רש"י דהוא הפך משירת הרמב"ם שהחזיק המחבר בה
 כסעיף א, ולענין דינא בנדאי יש להקל, דאפלו אם ניקא דהרמב"ם מחמיר בזה,
 הלא ממה גדולי הראשונים מוכח דפליגי עלה, והם רש"י ור"ן והטור, וכמו
 שהביא בבית-יוסף, וכן המרכזי, דמוכח דסבירא לה הדלקה צריך יותר מחמה,
 וזהו דהמצניע דמרי לכרמלית, בדלקה בנדאי מותר, וגם התוספות בשם רבנו
 תם בסוף הסעיף דף צד וסרמב"ן בחורתי-האדם דמירי להוציא לכרמלית
 אפלו במקמה לצל, ודלקה בנדאי לא גרע מזה, וקמו שכתב המגן-אברהם
 בעצמו דדלקה וחמה שרין תו, ועוד כמה ראשונים שהביאם באלהי רבה, וגם
 דכרמלית הוא דבר של דבריהם ונדאי שומעין להקל: * לא יטלטלנו כלל.
 ואפלו לדעת רמ"א דמקל כסמוך להוציא לכרמלית משום כבוד הבריות, מכל
 מקום לענין טלטול באותו רשות לכלי עלמא אסור בלא כפר ותינוק, משום
 דהוצאה היכי שהוא מכת לזה אי אפשר בענין אחר, מה שאין כן לענין טלטול
 אפשר לחקור על-פירב על-ידי כפר ותינוק, ולכפ לא פליג אפלו היכא דאין
 לו⁶¹. ויש אומרים, משום דאסור לטלטל חמיר מאסור הוצאה לכרמלית⁶² [תו"ש

הַלְבוֹת שֶׁבַת סִימָן שִׁי שִׂיא

ביאורים ומוספים

(כלל קע ס"ז) שכתב, שבאופן שמצטערים בני הבית מחמת ריח הנפל, אם מת בחור שלושים יום ללידתו, מותר לקבור ביו"ט שני על ידי נכרי, ובמקום צורך גדול מותר הדבר אף ביו"ט ראשון. וראה לעיל (סי' שח ס"ק קל).

[משנ"ב ס"ק ג]

וְאֵף-עַל-גַּב דְּטַלְטוּל מִן הַצֵּד גַּם-כֵּן יָשְׁמָה טַלְטוּל קְשָׁמְטֻלְטוּל לְצַדָּךְ דְּכָר הַמְקַצֶּה⁴¹.

4) אכן, אם צריך לפנות את המת מהמיטה כדי להשתמש בה במקום אחר, דעת הגרש"ז אויערבך (שולחן שלמה ס"ק ב) שנראה שעדיף להעביר את המת על ידי שיהפכנו ממיטה למיטה, שאינו אלא טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, מאשר לטלטל את המת מעל המיטה על ידי ככר או תינוק. וראה להלן (ס"ק ג).

[משנ"ב ס"ק ה]

אָלָא שְׁחֹשֶׁשׁ פֶּן יִסְרִיחַ⁶¹.

5) וכשהמת היה רשע מפורסם, כתב הספר החיים (לרבי שלמה קלוגר סעי' א) שאין לטלטלו על ידי ככר או תינוק בשביל למנוע את ביונו. אכן במקום דליקה, מותר לטלטלו כשאר בני אדם, שיש לחוש שקרובו יכבה את האש מחמת שהוא בהול. וראה בשו"ת ציץ אליעזר (ח"א סי' קלה) שמביא שאין המנהג כן, ובספר חשו"ק חמד שבת (דף מג עמ' ב) מביא שהגר"ש אלישיב אמר לו שזו הוראה מחודשת, ושהגר"ח זוננפלד פסק לא כן.

וביה"ל ד"ה לאו

וְלִכְנֹן לֹא פְּלוּג אֶפְלוּ הֵיכָא דְּאִין לֹא⁶¹. וְיֵשׁ אֲמָרִים, מִשּׁוּם דְּאִסוּר טַלְטוּל תַּמִּיד מֵאִסוּר הַוָּצִיחָה לְכַרְמְלִית⁷.

6) ואף שאם לא יטלטלנו באותה רשות מפני שאין לו ככר או תינוק יגרם בויון למת המונח בחמה, ויהיה מותר להוציאו לכרמלית בלא ככר או תינוק משום כבוד הבריות, ומדוע לא נתיר להוציאו עכשיו לכרמלית בלא ככר או תינוק, ביאר הגר"צ קרליץ (חוט שני ח"ג פעי"ו ס"ק ב) שאף על פי כן אסור, מפני שלא הותר להוציאו לכרמלית כאשר אין בכך צורך למת, וכאן כל מה שנתיר להוציאו לכרמלית הוא מפני שאין לו ככר או תינוק, וזה לא נחשב צורך המת, שהרי אילו היה לו ככר או תינוק לא היה צורך להוציאו ממקומו.

7) אמנם, במשנ"ב לעיל כתב (סי' שח ס"ק עז) שאיסור הוצאה לכרמלית חמור יותר מאיסור טלטול מוקצה.

[משנ"ב ס"ק לו]

אָלָא כֵּל זְמַן שְׁתָּאִסוּר מִנְּחַ עֲלֵיו אָסוּר בְּטַלְטוּל⁵⁰ וְכוּ', אִם אֵי אָקְשָׁר לֹא לְנַעַר הָאִסוּר מְשֻׁמִּים⁶¹.

50) ושולחן שהיה בסיס להיתר ולאיסור בבין השמשות, ובשבת נסתלק דבר ההיתר ונשאר רק הדבר המוקצה, ראה מה שכתבנו לעיל (סי' רעז ס"ק יח הע' 35).

51) ואף אם קשה לו הניעור, כתב לעיל (סי' שח ס"ק קטז) שיתכן שמותר להניח פת על הבסיס ולטלטלו, אך החו"א (או"ח סי' מח ס"ק ג) פקפק בזה.

סִימָן שִׂיא

דִּינֵי מַת בְּשֶׁבַת וְשֶׁאֵר טַלְטוּל מִן הַצֵּד

[משנ"ב ס"ק ב]

וְהִנֵּנוּ שְׁמַנִּים עֲלֵינוּ (או אֶצְלוֹת²¹) וְכוּ', וְלֹא הִתִּירוּ עַל-יְדֵי עֲצָה זֹו דְּכָכָר אִי תִּינוּק אָלָא לְמַת בְּלִבָּךְ מִפְּנֵי בְּיִוִן הַמַּחֲטָה³.

1) ואלו הסוכרים שאין לטלטל את המת אלא אם כן הונח עליו הככר מבעוד יום, כתב הבאר היטב (ס"ק א) שאין להם על מה שיטמוכו, אלא מותר לטלטלו גם אם הונח עליו הככר בשבת.

2) ומפני כבוד המת, כתב הגשר החיים (ח"א פ"ה אות ה ס"ק ב), שעדיף שלא להניח את דבר ההיתר על המת, אלא בצידו, כשישנה אפשרות לכך.

והחו"א כתב (או"ח סי' מז ס"ק ט ובג), שההיתר לטלטל מת כאשר מונח דבר היתר על גביו, הוא מפני שכשיכול לקחת את הדבר המותר ולטלטלו בפני עצמו, ואינו לוקחו, נראה הרבר כאילו המוקצה הוא טבל ובסיס לדבר ההיתר, ושעיקר טלטולו הוא לצורך דבר ההיתר, והוסיף החו"א, שלפי דבריו מיושבת קושית הרעק"א (שבת מג, ב) מדוע לא תיחשב המטה שהמת עליה כככר ותינוק, ויהיה מותר לטלטל את המת מחמתה, והיינו משום שלא הותר הדבר רק כשככר או תינוק נמצאים על גבי המת, וההיתר מייטלטל על ידי המוקצה, שאז המת הוא כבסיס להיתר וטבל אליו, ואין לומר כן כשדובר ההיתר הוא מתחתיו של המת, והמוקצה מייטלטל על ידי ההיתר [וראה ביה"ל להלן (ס"ד ד"ה יש מי שאומר)].

3) ולפנות נפל ביום טוב, כתב בביה"ל לקמן (סי' תקכו ט"ו ד"ה ואסור) בשם המאירי, שאם כבר נשתהה או שעומד להשתהות למשך זמן, מותר לטלטלו אף בלא ככר ותינוק, משום שנחשב הוא כגרף של רעי. והוסיף בביה"ל לעיין בסי' שיא ובחכמת אדם

המשך מעמוד קודם

לעיל (סי' שט ס"ק יז) בשם הבי"ח שאין צריך לנער, אלא רשאי לטלטל את הכלי עם המוקצה, כיון שעיקר הטלטול הוא לצורך ההיתר.

[משנ"ב ס"ק לו]

וְאִי אֵיכָא תַּפְסָד בְּנַעֲוֵר אִין צְרִיךְ לְנַעֲר⁴⁹.

49) ואף אם בניעור יגרם הפסד לדבר המוקצה, כתב בשע"צ

הלכות שפת סימן שיא

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק יב]

אָפּלוּ עַל־יְדֵי אֵינֹר־הוֹדֵי אָסוּר¹³.

13) מפני שמלאכה שאינה צריכה לגופה נחשבת איסור שבות חמור, כמבואר בביה"ל לעיל (סי' רעה ס"א ד"ה מתר), וכן ציין בשע"צ לקמן (סי' שלד ס"ק נז) לדברי המג"א, שכתב בשם הר"ן שאסור לומר לנכרי לעשות מלאכה שאינה צריכה לגופה במקום הפסד.

אמנם לעיל (סי' שב ס"ק לו) ובשע"צ שם (ס"ק מד) כתב, שבמקום כבוד הבריות מותר לומר לנכרי לעשות מלאכה שאינה צריכה לגופה, וכעין זה כתב לקמן (סי' שמ ס"ק ג) וביה"ל שם (סי' ד"ה חוב), שבמקום צורך גדול מותר לומר לנכרי לעשות מלאכה שאינה צריכה לגופה [וראה מה שכתבנו לקמן (סי' שזו סי"ב ביה"ל ד"ה לצוד)].

ולהפעיל מזגן או מאורר על ידי נכרי בחדר שבו נמצא המת, דעת הגר"צ קרליץ (הוט שני ח"ג פע"ז ס"ק ד) שאסור, הואיל ואסור הדבר מדאורייתא [לדעת החו"א שהשימוש בחשמל אסור מדאורייתא משום בונה, ולדעת הגר"שו אויערבך איסור זה אינו מדאורייתא, ראה לקמן (סי' שיג ס"ק מה)], אך אם המאורר כבר פועל, מותר להזיזו ולהפנותו על ידי נכרי אל המת, שאף על פי שדינו כמוקצה, הותר לטלטלו על ידי נכרי לצורך המת. וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שז ס"ק כ) בענין הפעלת מכשירים חשמליים ע"י נכרי במקום צער או מצוה, וראה לעיל (סי' שח ס"ק יב), שכתבנו, שלדעת הגר"מ פיינשטיין והגר"שו אויערבך מותר לטלטל מאורר אפילו על ידי ישראל לכל צורך.

[משנ"ב ס"ק יג]

יְעַן מַה שֶׁכָּתַב הַמְגַן־אֲבָרְהָם עוֹד בְּעִנְיַן זֶה¹⁴.

14) שם (ס"ק יד) כתב, שאם יש בהן חולה שאינו יכול לצאת מביתו, כופים את הקרובים להוציא את המת מהבית, וכן לגבי תינוק כהן הצריך לאמו, כתב הפתחי תשובה (יו"ד סי' שעא ס"ק יב) שכופים את הקרובים להוציא את המת.

וכן בליל הסדר, אם מנוע הכהן מלהיכנס לביתו מחמת המת, ועלול הוא להתבטל ממצוות הלילה [ואינו יכול לקיימן בנקל בבית נכרי], כתב הכף החיים (ס"ק לה) שכופים את הקרובים להוציא את המת מהבית.

וכן לגבי בית אבות שנמצאים בו כהנים וקנים שקשה להוציאם משם, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' ג) שיוציאו את המת בשבת על ידי נכרי, ואם אין מצוי שם נכרי, יכול יהודי להוציא על ידי כהן או תינוק, משום שאפשר לסמוך בזה על השיטות שהקלו לטלטל מת על ידי כהן ותינוק אף לצורך האנשים החיים.

[משנ"ב ס"ק יז]

יְעִין לְעֵיל בְּסִימָן שַׁח בְּמִשְׁנֵה בְרוּךְהַסְעִיף־קָטָן קט"ז¹⁵.

8) שם כתב, שמוותר לגרור קליפות מוהשולחן על ידי סבין כשצריך את המקום, משום שהותר טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, וראה מה שכתבנו שם שלדעת החו"א אין זה נחשב כטלטול מן הצד.

[משנ"ב ס"ק יז]

שֵׁם הוּא בְּיָיִן גְּדוֹל לְפַת כְּשֶׁהָאִינְסֵי־הַיְהוּדִים מִתְאַסְפִּין סְבִיבֹתָיו, וְנִשְׁטָו לְכַבּוּדוֹ¹⁶.

9) וכן כשיש חשש שינתחו את המת, רעת הגר"מ קרליץ (הוט שני ח"ג פע"ז ס"ק ג) שמוותר לטלטלו ולהוציא על ידי כהן או תינוק, ואם אין כהן או תינוק, יוציאו בפני עצמו.

[משנ"ב ס"ק ח]

אָבֵל טִלְטַל דְּאֶפְשָׁר לְמַקּוּנֵי עַל־יְדֵי כָּךְ מִתְקִינִים¹⁷.

10) ובטעם הדבר שלא הותר להניח כהן או תינוק על גבי המת ולטלטלו על ידי זה, וקודם היציאה לכרמלית יסירם מהמת, וימשיך לטלטל את המת בפני עצמו בלא לעבור בכך על איסור טלטול מוקצה, היות והמת בא לידו בהיתר [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' שח ס"ג) שמוותר לטלטל דבר מוקצה שהגיע לידו בהיתר], כתב התוספת שבת (ס"ק ז) שיסוד ההיתר לטלטל את המת עם כהן הוא מפני שהמת נטפל לכבר ונחשב כאילו אינו מטלטל את המת, אולם בשמסיר ממנו את הכבר שוב לא נחשב המת כמי שהיה בידו מקודם לכן ובא לידו בהיתר, אלא נחשב הדבר שמעטה הוא מתחיל לישא את המת, ואסור.

[משנ"ב ס"ק יז]

עַן בְּסוּף סִימָן שֶׁלד"ו¹⁸.

11) שם (ס"ז) כתב השו"ע, שהרמב"ם אסר לכבות גחלת של עץ אף אם היא מונחת במקום שרבים יכולים להינזק ממנה, וביאר המשנ"ב שם (ס"ק פד), שהוא מפני שלדעת הרמב"ם העושה מלאכה שאין צריכה לגופה חייב עליה.

[משנ"ב ס"ק יא]

עַן סִימָן שַׁח סְעִיף מֵא וּבְמִשְׁנֵה בְרוּךְהַסְעִיף¹⁹.

12) שם (ס"ק קנד) כתב לענין קטן שאינו יכול ללכת בעצמו כלל, שהנישאו ברשות הרבים חייב לדעת רוב הפוסקים משום הרצאה בשבת.

הלכות שבת סימן שיא

קטו

פאר הגולה

ח טו וזן זמב רשי
 שם ט טור בשם
 הרמב"ם, וכתב בספר
 מורה נבוכים שכן
 נדעו
 הרמב"ם פרק טו
 י שם בשם הרמב"ם
 כ מרדכי פרק ג
 דשפת ל הרמב"ם שם

ממנו הגה וזש אומרים דאפלו לא הסריס עדון אלא (ח) שקרוב להסריס (כ"י בשם טור רש"י ר"ן), (ז) ממך להוציאו לברמלית. ואם היה להם מקום לצאת בו (י) אין מוציאין אותו, אלא מניחים אותו במקומו ויוצאים הם. וזש אומרים שלא התירו להוציאו לברמלית (ח) אלא על-ידי כפר או תינוק. וזש מי שאומר, שכל שמוציאו לברמלית (ט) מוטב להוציא שלא בכפר ותינוק כדי למעט בהוצאה. * וזש מי שמתיר להוציאו (י) אף לרשות-הרבים (י) (יא) על-ידי תינוק אכל לא על-ידי כפר. והוא הדין אם הוא בבביון אחר, כגון שהיה בספינה והיו האינם-יהודים מתאספים שם, וכן כל פיוצא כזה: הגה (יב) והוא הדין דמתנים לומר (ס) לאינו-יהודי לטלטלו כמו על-ידי כפר ותינוק (מרדכי וב"י בשם שבולילקט), ואסור לטלטל מת על-ידי כפר ותינוק (ט) (יג) לצורך כהנים או דבר אחר. אבל על-ידי אינו-יהודי יש מתירין (טור ו"ד סי' ש"ב) וטור מהר"ל סי' ס"ה) (וכן ראיתי נדבקים (יד) לצורך מצוה או חמנה): ג * וזש מי שאומר שאם נתן על המת אהד מפלים

פאר היטב

בצ"ח על נפשות מן-ישראל ותינוק א' מת היה פתח הפתח, והתיר א"א מהר"י לקצב דמים עם האינדי-יהודי לפתח צד שימצא התינוק, משעם כיון וקצב אדוקא דנקשה קא צבדי: (ט) לצורך. וטלטול מן הצד שרי לצורך פתחים, ומ"מ אין הכהנים יכולים לכהן לקרובי שיוציאוהו אפלו צריכים לנטל לכה"ג דהוא מצוה, אם לא בנפל. ב"ח. ומ"מ נ"ל דאם יש פתח חולה שאינו יכול לצאת מביתו בופין את הקרובים להוציא המת מביתו כדי שלא יעבר על

באור הלכה

בשם הפוסקים: * וזש מי שמתיר להוציאו אף לרשות-הרבים על-ידי תינוק וכו'. ע"ז בפרישה שהקשה, דהלא זו היא דעת הרמב"ם. והוא בעצמו הלא סובר מתחלה דאפלו לברמלית אין כדאי להרבות בהוצאה, ואם-כן כל-שכן לרשות הרבים, וע"ז שם שדדוק מאד בישבו. וע"ז בספר מאמר-מרדכי שהאריך מאד בזה, ובסיף מדברי מוה"ר-נאדס גופא דזה פתח הרמב"ם רק לשיטת רש"י, אבל לדעת הרמב"ם איד-הכ"נמי יוציאו בלא כפר ותינוק: * יש מי שאומר שאם נתן וכו'. אף דהקטור פתח יש מי שאומר, אין פננתו כזה שאחרים חולקין על זה, כמו ב"ש

משנה ברורה

דבר שהוא מקצה [ט"ז], אף אם התיפתו הוא מפני שצריך להשתמש במקום שממנו בו המקצה, שרי, דהרי טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, ויכול לקנות בסעיה ח. וע"ז לעיל בסימן שח במשנה ברורה סעיף-קטן קט"ו): ב (ז) ממך להוציאו. הגדול כבוד הבריות, (ט) שדוקה לא-תעשה דבריהם. ומה שפכת צאם קנה להם מקום, הוא דעת הרמב"ם, (י) וטעמו, דסבירא לה דעקר היתר, מפני כבוד החיים, שהחיים מתפזים גס-פן על-ידי שהמת נסרף ונתפחה, ולכן ביש להם מקום לצאת משם, דהו ליפא פבור החיים, אין מוציאין אותו; (יא) לבר ממח שפא בספינה, האמור בסוף הפסוק, שם הוא בזיון גדול למת פשה-אינם-יהודים מתאספין כבימותיו, וקששו לכבודו, מה שאין בן הקא ליפא בזיון כל-כף למת בזיון שמנה במקום שאין רואין, ועוד, כיון שקבר הקרובים, ודע, דלדעת השו"א-אומרים הנ"ל שמקלקל בקרוב להסריס, (יב) אפלו יש להם מקום לצאת מתר להוציאו מפני שלא יסריס: (ח) אלא על-ידי כפר. דהוצאה דאי אפשר לתקוני שרי, (יג) אבל טלטול דאפשר לתקוני על-ידי כפר מתקנים: (ט) מוטב להוציא וכו'. ע"ז באליה רבה שהקריע כדעה הראשונה משום שהרבה פוסקים סוברין כמותה. ומכל מקום נראה לי, פשאין לו כפר ותינוק מתר להוציא אף בלא כפר ותינוק, דאף לדעה הראשונה אין הכרע שהיא לעפובא, ע"ז במגן-אברהם סעיף-קטן ח ובאליה רבה סעיף-קטן ז: (י) אף לרשות-הרבים. טעמו, דהרי לה מלאכה שאין צריך לגופה, דהא אין צריך למת, ולית בה רק אסור דרבנן לרבי שמעון דקמא לן בזה, ובמת לא גזרו מפני כבוד הבריות; אבל הדעה הראשונה סבירא לה דלא התירו אלא ברמלית (יד) דלית לה עקר בדאורייתא, מה שאין בן בזה דשם מלאכה עליה אלא שאין צריך לגופה, (טו) לא התירו אף במת, וע"ז ב"ש וכן באליה רבה דהלכה כדעה ראשונה משום דהרבה פוסקים סוברין כמותה, ובפ"ט דמלאכה שאין צריך לגופה גס-פן לא בריןא דהוא פטור עליה, דלש פוסקין פרבי יהודה דמתכב עליה, ע"ז בסוף סימן שלד"ט): (יא) על-ידי תינוק, דוקא (טו) פשהא גדול קצת, דשפך בו חי נושא את עצמו ולית בה בעלמא רק אסור דרבנן, ובמת לא גזרו, מה שאין בן בקטן ביותר [ע"ז סימן שח סעיף מא ובמשנה ברורה ש"ב] (יב) הוא שנה לכפר, (יז) ותיב על הוצאתם גופא: (יב) והוא הדין דמתרים וכו' כמו על-ידי כפר ותינוק, ודעה לומר, כמו שהתירו בן-ישראל על-ידי כפר ותינוק, אפלו על-ידי אינו-יהודי אסור, וכן פתח במגן-אברהם. (יח) ובאליה רבה מצד פשם כמה פוסקים שסוברין להקל גם ברשות-הרבים: (יג) לצורך פתחים. שיהיו יכולים להיות בקביהם שהיו פתח גג אחד עם הפתח, דלא הטר טלטול המת על-ידי כפר או תינוק אלא לצורך הפתח. וכתבו האחרונים, דטלטול מן הצד, דהיינו להפכו ממש למטה, שרי לצורך פתחים אפלו שלא על-ידי כפר ותינוק, דהרי הוא טלטול מן הצד לצורך מקומו דשרי, ויכול לקנות בסעיה ח. ומכל מקום, בין בזה, וכן במה שמתיר הרמ"א על-ידי אינו-יהודי, הוא דוקא אם הקרובין רוצין, דמשום כיון המת ליפא בזה, דמה לו פשמתהרין אותו בבית זה או בבית אחר. אבל אין יכולין לכתב להוציאו מן הבית שמת שם [אם לא במקום שהמנהג לשאתו מיד במקום שמטהרין אותו, יכול לכתב], ואפלו היה בית-המקנס פתח גג אחד עם המת והכהנים מקצבין על-ידי-זה לילה לבית-המקנס, דהוא מצוה, משום דזהו כבוד הקרובים שישתהרו ויששו צרכי המת בביתם; אם לא בנפל דליפא משום פבור, יש אומרים דכולין לכתב להוציא מן הבית בשביל הפתחים, ועל-ידי האפנים המבארים למעלה וכל זה מתבאר מדברי המגן-אברהם ושארי אחרונים, וע"ז מה שפכת המגן-אברהם עוד בפענן נה"י]: (יד) לצורך מצוה. דשבות דשבות לצורך מצוה שרי, ויכול לעיל בסימן

שער הציון

(ט) גטא: (י) מגן-אברהם: (יא) מגן-אברהם. אבל בבאור הגר"א אימא דהאי דינא דספינה הוא רק לפרוש רש"י. ולפי זה על-כרחי דתור בו הבית-יוסף משה פשתב בראש השעיר: (יב) מגן-אברהם והגר"א, ודלא כאלה רבה: (יג) תוספות צ"ד ור"ן: (יד) בית-יוסף: (טו) בין על-ידי כפר ותינוק בין שלא על-ידי כפר ותינוק [א"ר]: (טו) מגן-אברהם: (יז) מגן-אברהם. דאף דב"ש משמע דהוא פטור על החינוק בכל פני. מבי"ח ולבוש מכתב דהם סוכרים גס-פן מהסגן-אברהם [א"ר]. ודע, דבכל הסימן היכי שזכר מניוק, מפר אפלו קטן ביותר, דלא גרע מכפר שפתי: (יח) ונראה דברשות-הרבים שלנו יש להקל על-ידי אינו-יהודי, ונכל לצורך לזה גם דעת הרמב"ם שמתיר אפלו על-ידי ישראל לרשות-הרבים משום דהרי לה מלאכה שאין צריך לגופה, ונהי דכזה לא

